

Motion till riksdagen 2018/19:157

av Eric Palmqvist m.fl. (SD)

Mineralpolitik för en stark gruvnäring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka infrastrukturen kopplat till gruvnäringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på utbildning kopplad till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om LKAB och prospektering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av tillståndsprocessen och införandet av en one stop shop för densamma och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka resurserna till geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera mineralersättningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera lagstiftningen över bolagens ansvar för sanering och efterbehandling av mark i samband med avslutad gruvverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det återigen ska vara möjligt att ge tillstånd enligt miljöbalken till gruvdrift för att utvinna uran, vidare att det ska vara möjligt att ge tillstånd till brytning, provbrytning, bearbetning och fysikalisk eller kemisk anrikning av uran för att använda uranets fissila egenskaper och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska gruvnäringen har långa anor, exempelvis stod Falu koppargruva under medeltiden för två tredjedelar av Europas samlade kopparproduktion. Idag innebär högre efterfrågan från tillväxtländer tillsammans med en strävan inom EU att bli mer självförsörjande vad gäller olika malmer och mineraler en långsiktig trend mot högre

priser. Sverigedemokraterna är positiva till gruvnäringen och vill stimulera och bidra till dess tillväxt på flera sätt.

Infrastruktur för gruvnäring

En av grundförutsättningarna för Sveriges tunga industri, dit gruvindustrin hör, är en fungerande infrastruktur då produktionen av många av våra råvaror och produkter ligger långt ifrån marknaderna. Vad malmbrytning beträffar ligger verksamheten dessutom oftast i norra Sveriges inland, långt ifrån kontinenten. Våra transportsystem är därför helt centrala för att Sverige ska kunna vara med och konkurrera på världsmarknaden. Gruvindustrin är i starkt behov av väl fungerande vägtransporter för att behovet av exempelvis maskindelar, bränsle, förbrukningsmateriel och kompetensförsörjning skall kunna säkerställas. Även om malmtransporter på vissa håll till viss del sker med lastbil, medför malmens vikt och volym att järnväg och fartygstransport utgör de primära transportslagen för att kunna transportera de volymer som krävs för att nå lönsamhet i produktionen. Järnvägen i Sverige av idag är dock bristfällig i såväl omfattning som standard vad gäller att tillmötesgå gruvindustrins behov. I samband med framtida infrastrukturplanering är det därför viktigt att särskilt betona behoven hos den tunga industrin.

Utbildning

Det behövs satsningar på utbildningar kopplade till gruvnäringen. Behov finns för såväl längre civilingenjörsutbildningar som KY- och APL-utbildningar till exempelvis bergarbetare eller maskinoperatörer. Vi anser därför att man bör stärka utbildnings-satsningarna för att möta näringens behov där syftet är att öka antalet utbildningsplatser med inriktning mot gruv- och mineralverksamhet. Där så är möjligt bör sådan utbildning också förläggas nära de orter där gruvnäringen bedrivs för att dels motverka ytterligare urbanisering och dels skapa fler arbetstillfällen på dessa orter i Sveriges glesbygd. Vi menar att detta är fullt möjligt om man nyttjar de tekniska möjligheter som finns tillgängliga för exempelvis distansutbildning.

LKAB

Sverige måste driva en mer aktiv gruvpolitik. Vi menar att det finns ett gemensamt intresse mellan staten och gruvnäringen där vi vill stimulera samt bidra till gruvnäringens tillväxt. En del i en mer aktiv gruvpolitik är enligt vår mening att det statligt ägda LKAB får ändrade ägardirektiv. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att LKAB:s ägardirektiv ska reformeras med ett tydligare fokus på prospektering.

Innovationskritiska metaller

Vi är positiva till att SGU kartlägger förekomsten av innovationskritiska mineraler som exempelvis kobolt och litium i berggrunden, inte minst i Bergslagen. Dessa och andra mineraler krävs för att tillverka mobiltelefoner, elbilsbatterier och komponenter inom sol- och vindkraft. Hitintills har inte de stora svenska gruvbolagen, Boliden, LKAB och

Lundin Mining, varit särskilt intresserade av prospektering av dessa mineraler. Istället är det de juniora bolagen som utför prospekteringar.

Tillståndsprocessen – one stop shop

De juniora bolagen är mer beroende av riskkapital och känsliga för osäkerheter fram till gruvdriftstart än de större bolagen som har en annan uthållighet genom sitt kassaflöde från befintliga gruvor i drift. Enligt rapporten "Hur kan staten främja investeringar i utvinning av innovationskritiska metaller och mineral" från Tillväxtanalys framhålls att juniora bolag helst ser ett tidigt avslag i tillståndsprocessen för en potentiell gruva, så att kapitalet kan arbeta vidare någon annanstans. En del bolag menar också att tillståndsprocessen är godtycklig och att det inte går att förutse eller påverka resultatet oavsett hur mycket underlag de tar fram. Det här riskerar i förlängningen att urholka Sveriges attraktivitet på den globala gruvmarknaden. Därför föreslår vi att regeringen inför en så kallad one stop shop, vilket innebär att en myndighet får i uppdrag att koordinera tillståndsprocessen och är den enda parten som ställer frågor till tillståndssökande gruvbolag. Vidare föreslår vi att regeringen får i uppdrag att se över tillståndsprocessen för nya gruvor och återkommer till riksdagen med förslag på förbättringar för densamma.

Geovetenskaplig forskning

För att främja gruvnäringen anser vi att staten över tid bör avsätta mer resurser för riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning.

Mineralersättning

Sverige har rikliga förekomster av mineraler och vi betraktar i grunden detta som svenska folkets tillgångar. Förutom att gruvnäringen kan generera arbetstillfällen ser vi det också som rimligt att värdet av tillgångarna ska komma medborgarna till del. Av denna anledning vill vi reformera mineralersättningen.

Den nuvarande mineralersättningen konstruerades i en tid då den utländska konkurrensen inte var lika stark som idag. Den är heller inte kompatibel med synen på att politiken ska spela en aktiv roll inom gruvnäringen. Om staten inte har någon direkt ersättning för det värde som bryts ur en gruva går det heller inte att vänta sig att staten ska vara villig att ställa upp med finansiering av exempelvis järnvägar och annan infrastruktur.

Vi menar att det finns ett ömsesidigt intresse mellan stat och gruvnäring vad gäller en reformering av mineralersättningen syftandes till att möjliggöra en mer aktiv gruvpolitik. Vår syn är att utmaningen inte ligger i att fördela värdet av det vi bryter utan i att tillsammans få det att växa. Mineralersättningen ska spegla det ömsesidiga förhållande som finns mellan det offentliga och gruvnäringen.

Mineralersättningen ska reformeras och tas ut med totalt 5 procent, att jämföra med dagens 2 promille. Markägarens andel kvarstår på dagens nivå medan resterande del tillfaller staten i sin helhet. På så vis garanterar vi att det offentliga får en avkastning på sina investeringar i exempelvis infrastruktur.

Sanering och efterbehandling

Industriverksamhet i allmänhet och gruvindustri i synnerhet medför ingrepp i naturen. Sådana ingrepp orsakade av mineralutvinning ska efterbehandlas till en god miljöstandard när gruvbrytningen har upphört, vilket bl.a. kan medföra kostsamma marksaneringsinsatser. En variant som vi förordar är att bearbetningskoncessionen villkoras med att koncessionsinnehavaren löpande avsätter medel som ska kunna täcka de sanerings- och återställningskostnader som bedöms återstå då verksamheten är avslutad.

Uran

Det nyligen införda förbudet mot uranbrytning riskerar att ge en negativ bild av Sverige som gruvnation. Det skapar även en politisk osäkerhet för de företag som redan är etablerade här samt äventyrar potentiella etableringar, vilket Sverige inte är betjänt av på något sätt.

Uran är mycket vanligt förekommande tillsammans med sällsynta och innovationskritiska jordartsmetaller, så pass vanligt att uran ofta används som ledmetall för att hitta dessa. Innovationskritiska metaller används bland annat vid batteritillverkning, så kallade batterimetaller. Förbudet mot utvinning av uran försvårar allvarligt möjligheterna att prospektera och utvinna sådana metaller.

Då den föregående riksdagsmajoriteten inte närmare motiverade sitt beslut att förbjuda uranbrytning är det uppenbart att starka ideologiska motiv låg till grund. Den rimliga positionen för ett kärnkraftsland är den som lagstiftningen tidigare byggde på, att under kontrollerade former tillåta prospektering och brytning av uran. Vi menar därför att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag där det återigen ska vara möjligt att ge tillstånd enligt miljöbalken till gruvdrift för att utvinna uran. Vidare att det ska vara möjligt att ge tillstånd till brytning, provbrytning, bearbetning och fysikalisk eller kemisk anrikning av uran för att använda uranets fissila egenskaper.

Eric Palmqvist (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Charlotte Quensel (SD)

Tobias Andersson (SD)

Josef Fransson (SD)